

Evocació del Conflent. Tres poetes, tres poemes, tres indrets

Amb el propòsit d'enllaçar literàriament –encara que tan sols és una mostra– les comarques catalanes del Moianès, Osona i el Ripollès amb el Conflent, a banda i banda dels Pirineus, m'ha semblat adient aportar tres poemes, obra de tres escriptors catalans: Josefina Pons, que ens parla del cementiri de Prada i de l'ofrena que duïa a la tomba de Pompeu Fabra; Anton Carrera, que descriu el naixement d'una primavera de peculiar record a Sant Miquel de Cuixà i Ramon Alabau, que rememora des del present la seva estada fa anys amb un grup de joves alumnes a Sant Martí del Canigó. El treball recull, a més dels textos de referència, una breu nota biogràfica sobre cada autor i un apunt de la intenció que el guiava a l'hora d'escriure els versos. Queda complementat amb una fotografia del poeta i una altra dels llocs descrits.

Josefina Pons i Puigcorbé

Nasqué a Palmerola (Ripollès) el 1941, però aviat passà a viure a Moià. Féu els cursos de professorat de català a Omnium Cultural (Manresa) i tingué com a mestre i assessor, des del seu inici en la poesia, el professor moianès Josep Ruaix i Vinyet. Es va formar també dins el Seminari d'Investigació Poètica, a Barcelona, amb Josep Colet i Giralt. Com a poetessa obtingué una quarantena de premis literaris. El 1996 assolí el mestratge en els Jocs Florals de Muntanya de Barcelona i el 1998 el mestratge en els Jocs Florals de la Ginesta d'Or a Perpinyà, on l'any següent fou mantenidora dels Jocs. Publicà quatre llibres de poesia. El 1997 posà lletra a nou cançons del compositor Manuel Blancafort, que es van enregistrar en un CD, i a dues sardanes, una d'elles del compositor Just Renom, titulada *Nupcial*. Va finir a Moià el 2012. Durant força anys acompanyà l'Esbart Dansaire

Josefina Pons i Puigcorbé

Florenci Crivillé i
Estragués, membre
del Centre d'Estudis
Comarcals del
Ripollès

de Moià –del qual era cofundadora i fou coordinadora i presidenta– en les actuacions que feien en diverses viles del Conflent, el Rosselló i el Vallespir (Prada, Vilafranca, el Voló, Tuïr, Ceret...). En els viatges, arribava sempre fins a Prada per deixar un ram de llorer damunt la tomba de Pompeu Fabra. Entre altres poemes que dedicà a la Catalunya del Nord, aquest tenia per a ella un singular significat.

Tomba de Pompeu Fabra al cementiri de Prada (fotografia de Judit Pujadó)

El cementiri de Prada

Sóc aquí com cada any, tu segueixes com sempre:
cantussegen les branques dels xiprers gronxolant;
tens més gent que reposa, prou cansats per les gestes;
ajaguts als teus braços, ni records, ni passat.

Un retall de cel blau cada jorn et corona.
Són més blanques, encara, les casetes dels morts:
la floresta s'hi enfila, et fa l'hora més rosa
amb ocells d'ala grisa i bigarrats papallons.

Els camins que segueixo són camins tan iguals...
Dreturers, tots ens menen vers l'eterna esperança:
els xiprers, les casetes, plenitud de l'espai
on no manquen medalles, ni guardons, ni abraçades.

M'he ajupit com cada any a la tomba d'En Fabra.
Un ramet fet de llor, que estrenyia en el pit,
amb la galta vermella l'he deixat sobre el marbre:
m'ha semblat sentir una ala que baixava del cim.

Quatre gotes només i una mica de fum,
una mica de res per a un home tan noble.
Sento tanta vergonya de tenir-lo tan lluny!
Tot de cop, una veu m'ha sorgit de la gorja:

—No creieu en els murs, vós en feu terra nostra.
Cementiri de Prada, ara et veig Principat:
com la llengua del vent, és la llengua dels homes,
i del Nord fins al Sud parlarem sempre igual!

(De *Tremuja de versos*, 1990)

Anton Carrera i Busquets (Vic, 1943)

És llicenciat en Filologia Catalana i en Belles Arts per la Universitat de Barcelona. Ha exercit de professor de Llengua Catalana i Literatura en l'ensenyament secundari durant trenta-un anys. Fou proclamat Mestre en Gai Saber als Jocs Florals de Barcelona de 1991. La seva activitat com a rapsode va ser enregistrada en tres discos. Com a pintor, ha exposat individualment dinou vegades. Té publicats setze llibres de poesia. Resideix a Sant Julià de Vilatorrada (Osona).

Durant el curs escolar 1980-1981 va exercir de professor de Llengua Catalana a l'Institut d'Ensenyament Secundari d'Aixovall, a Andorra. També es féu càrrec del reciclatge de llengua catalana dels professors i professores de l'Assessoria Pedagògica del Molt Il·lustre Consell General. Va escriure el llibre de poemes *Nívia*, que fou publicat per l'editorial Serra Airosa del Principat d'Andorra, iniciant-se, d'aquesta manera, una col·lecció de poesia amb el nom mateix del títol del llibre: "Nívia".

Anton Carrera i Busquets

«Recordo, algunes vivències a l'entorn de "Primavera a Cuixà". El poema el vaig escriure alguns dies després de visitar un amic que es trobava a l'abadia de Sant Miquel de Cuixà, acollit pels monjos en condició d'hoste per raons político-ideològiques.

»És un poema de ressonàncies medievals. S'inicia amb la florida espectacular del vell cirerer gegant, una metàfora cromàtica de la neu com a benvinguda. Les presències detallades són fetes amb el recurs literari de la personificació. Volia una successió descriptiva d'imatges que donessin una atmosfera pròpia de l'Edat Mitjana perquè el text s'adigués amb la joia arquitectònica del romànic.

»A l'últim vers, amb voluntat d'homenatge, hi ha la presència (auditiva) d'un rossinyol. Aquest ocell no pot estar engabiats, necessita llibertat per a poder viure i cantar. El rossinyol que "assaja" era real, el vaig sentir fer passades amagat a les troanes. En el poema, a més, funciona com a símbol. És el símbol de l'amic exiliat.»

Sant Miquel de Cuixà

Primavera a Cuixà

Serà un esclat d'ivori entre les branques!
Haurà nevat al cim del cirerer!
El rec, joglar tossut, em vol convèncer
que du la nova en forma de cançó
per fer-ne ofrena a l'hort de l'abadia.
(La brama diu que el rec és mentider,
que cada anyada intenta un cop de bassa
i que en fa cinc les feixes va negar.)
Reneix la llum subtil i malversada
i el faig vol ser més alt que el campanar.
Retorna un cel il·lustrat pels cims que torna
de verd extrem la gespa dels difunts.
La boira té masmorra adjudicada,
com si del dany que ni tan sols ha fet,
ella en volgués el càstig, penedida.
A la troana assaja un rossinyol.

(De *Les gestes essencials*, 1979)

Ramon Alabau i Selva (Ripoll, 1947)

Professor de llengua francesa des del 1964 fins al 2011. Autor del poemari *Fulgors i ombres* i responsable de la primera traducció al català dels poemes del trobador Ponç de la Guàrdia. Ha obtingut diversos premis en concursos de poesia. Li agrada el cinema, la música, l'art, viatjar, el Campari, els óssos polars, la bona taula i, sobretot, les sobretaules, on floreix el miracle de la paraula compartida.

«Malgrat la irrupció d'il·lusionades i enterques dissidències, la dictadura franquista encara imposava la seva grapa severa quan a l'escola vaig decidir fer amb els meus alumnes un viatge més enllà de la frontera. Ripoll i Prada eren dues viles agermanades i visitar els monestirs de Sant Miquel de Cuixà i de Sant Martí del Canigó era un objectiu adient per a uns adolescents del Ripollès, on el romànic també ha deixat una empremta memorable i gloriosa. Aleshores ens arribaven nous aires des del país veí, amarats de llibertat i, àvids de respostes, resseguíem amb devoció les lletres de Brassens, Brel, Ferrat, Ferré, Moustaki... i d'altres.

»Anys després, quan molts somnis sortosament s'han acomplert, però molts altres han quedat pregonament insatisfets, amb el cor curull encara d'esperances però amarat també d'enyorança, torno sol a Sant Martí a escoltar el batec callat de la pedra.»

Ramon Alabau i Selva

Retorn a Sant Martí

Al llenç esvorat de la dictadura
concorrien el gris i els tons exsangües,
i cercàvem perduts i a les palpentes
una sortida a tanta terbolesa.
Cel enllà, rere els cims del Pirineu,
amb la quimera de mudar la vida,
cercàvem el mar sota les llambordes
i el gaudi d'un present sense renúncies.
Aquí al cor dibuixàvem aquarel·les,
somniant amb l'albor d'un món benèvol,
i esbossàvem plegats i amb traçat trèmul
un futur venturós i sense rèmores.
Jo llavors conreava la docència
i, amb el repte de fer descobrir als joves
que rere els cims glatien altres mons,
férem junts un viatge al Canigó.
De fet, ni l'art romànic ni el paisatge
ens importaven. Només desitjàvem
deixar enrere un llast de fel i penombra
i encetar un llarg temps ple de color.
A recer dels murs sants del monestir
amb un company trenàrem bells projectes,
que la pau del captard propiciava,
amb un bon Châteauneuf-du-Pape als llavis.
Gairebé ja s'han escolat cinc dècades
i tota aquella invicta jovenalla
haurà endurit el deix dels anys viscuts.
Del verb haurà conjugat tots els temps:
l'imperfet, l'imperatiu inflexible
i el condicional que impossibilita
el somni. He tornat a Sant Martí
i ara miro amb delit la pedra antiga,
un batec que em transmet l'eco llunyà
d'un passat que va ser arrel pregona,
i em deixo endur per l'enterca nostàlgia
que al tabal del cor desclou l'enyorança.

(Poema inèdit)

Sant Martí del Canigó